

नृणामिन्द्रियपूर्व्वेण योगेन रमते च यः । गतागतिभ्यां यो नेता सर्व्वत्र जगतीश्वरः ।
 यो गतिर्द्धर्मयुक्तानामगतिः पापकर्मणां । चातुर्वर्ण्यस्य प्रभवश्चातुर्होत्रस्य रक्षिता ।
 चातुर्विधस्य यो वेत्ता चातुराश्रम्यसंश्रयः । दिगन्तरो नभो भूमिरापो वायुर्विभावसुः ।
 यश्चन्द्रसूर्य्योर्न्यातिर्योगोऽशः क्षणदान्तकः । यः परं श्रूयते ज्योतिर्यः परं श्रूयते तमः । ९१३०
 यः परं प्राञ्जरपरं यः परः परमात्मनः । नारायणपरा वेदा नारायणपराः क्रियाः ।
 नारायणपरो धर्मो नारायणपरा गतिः । नारायणपरं सत्यं नारायणपरं तपः ।
 नारायणपरो मोक्षो नारायणपरं परं । आदित्यादिषु यो दिव्यो यश्च दैत्यान्तको विभुः ।
 युगान्तेष्वन्तको यश्च यश्च लोकान्तकान्तकः । सेतुर्यो लोकसेतूनां मेध्यो यो मेध्यकर्मणां ।
 वेद्यो यो वेदविदुषां यः प्रभुः प्रभवात्मनां । सोमभूतस्तु सौम्यानामग्निभूतोऽग्निवर्त्मनां । ९१३५
 मनुष्याणां मनोभूतस्तपोभूतस्तपस्विनां । विनयो नयवृत्तानां तेजस्तेजस्विनामपि ।
 सर्गाणां सर्गकारश्च लोकहेतुरनुत्तमः । विग्रहो विग्रहार्हाणां गतिर्गतिमतामपि ।
 आकाशप्रभेवा वायुर्वायुप्राणो ज्ञाताशनः । देवा ज्ञाताशनप्राणाः प्राणोऽग्नेर्धुसूदनः ।
 रसाद्वै शोणितं जातं शोणितान्नांसमुच्यते । मांसात्तु मेदसो जन्म मेदसोऽस्थि निरुच्यते ।
 अस्थौ मज्जा समभवन्मज्जातः शुक्रसम्भवः । शुक्राद्गर्भः समभवद्रसभूतेन कर्मणा । ९१४०
 तत्रापः प्रथमो भागः स सौम्यो राशिरुच्यते । गर्भोऽसम्भवोऽग्निर्यो द्वितीयो राशिरुच्यते ।
 शुक्रं सोमात्मकं विद्यादार्त्तवं पावकात्मकं । भावा रसात्मकास्तेषां वीर्य्यञ्च शशिपावकौ ।
 कफवर्गोऽभवच्छुक्रं पित्तवर्गे च शोणितं । कफस्य हृदयं स्थानं पित्तं नाभ्यां प्रतिष्ठितं ।
 देहस्य मध्ये हृदयं स्थानं तन्मनसः स्मृतं । नाभिकोष्ठान्तरं यत्तु तत्र देवो ज्ञाताशनः ।
 मनः प्रजापतिर्ज्ञेयः कफः सोमो विभाव्यते । पित्तमग्निः स्मृतो ह्येवमग्नीषोमात्मकं जगत् । ९१४५
 एवं प्रवर्त्तिते गर्भे वर्द्धितेऽर्बुदसन्निभे । वायुः प्रवेगनं चक्रे सङ्गतः परमात्मना ।
 ततोऽङ्गानि विवृजति विभर्त्ति परिवर्त्तयन् । स पञ्चधा शरीरस्यो भिद्यते वर्द्धयन् पुनः ।
 प्राणोऽपानः समानश्च उदानो व्यान एव च । प्राणोऽस्य प्रथमं स्थानं वर्द्धयन् परिवर्द्धते ।
 अपानः पश्चिमं कायमुदानोऽङ्गं शरीरिणः । व्यानो व्यायच्छते येन समानः सन्निवर्त्तते ।
 भूतावाप्तिस्तत्तस्य जायतेन्द्रियगोचरा । पृथिवी वायुराकाशमापो ज्योतिश्च पञ्चमं । ९१५०
 तस्येन्द्रियनिविष्टानि खं खं योगं प्रचक्रिरे । पार्थिवं देहमाज्जस्तु प्राणात्मानश्च मारुतं ।
 क्षिद्राण्याकाशयोनीनि जलात् स्नावः प्रवर्त्तते । ज्योतिश्चतुस्तेज आत्मा तेषां यन्तु मनः स्मृतं ।
 ग्रामाश्च विप्रद्याश्चैव यस्य वीर्यात् प्रवर्त्तिताः । इत्येतान् पुरुषः सर्व्वान् सृजन् लोकान् सनातनान् ।
 नैधनेऽस्मिन् कथं लोके नरत्वं विष्णुरागतः । एष मे संशयो ब्रह्मन्नेष मे विस्मयो महान् ।
 कथं गतिर्गतिमतामापन्नो मानुषीं तनुं । श्रुतो मे खस्य वंशस्य सर्व्वेषाञ्चैव सम्भवः । ९१५५
 श्रातुमिच्छामि विष्णोस्तु वृष्णोनाञ्च यथाक्रमं । आश्वर्य्यं परमं विष्णुर्देवैर्देवैश्च कथ्यते ।